Cena zł 15.—

Tygodnik Gospodarczy

Rok III — Poznań, dnia 22 lutego 1947 — Nr 8

Zagadnienie zeznań podatkowych

Z uwagi na zbliżający się okres wymiarowy podatków obrotowego i dochodowego pragniemy zorientować zainteresowanych Czytelników w ich obowiązkach i uprawnieniach dotyczących stosunku do władz podatkowych w toku postępowania wymiarowego, by z jednej strony uczynić mogli zadość wymogom tych władz a z drugiej mieli możność skutecznej obrony swych praw.

Szczególnie doniosłą dla podatników prowadzących księgi handlowe jest analiza postanowień dekretu o postępowaniu podatkowym, dotyczących powołania prowadzonych ksiąg jako dowodu w postępowaniu podatkowym.

1. Obowiązek składania zeznań

Dekret o postępowaniu podatkowym — obowiązujący od dnia 1 lipca 1946 r. oraz rozporządzenie ministra skarbu z dnia 1 grudnia 1946 r. w sprawie wykonania tego dekretu w zakresie danin publicznych pobieranych na rzecz Skarbu Państwa — obowiązujące od dnia 1 stycznia 1947 r. — normują obowiązek składania zeznań podatkowych odmiennie od obowiązujących dotychczas przepisów ordynacji podatkowej.

Zmiana ta znalazła swój wyraz w tym kierunku, iż przy utrzymaniu dotychczasowej zasady ustalania przez władzę podatkową naczelną grup podatników obowiązanych do składania zeznań podatkowych w postępowaniu podatkowym, rozporządzenie wykonawcze z dnia 1 grudnia 1946 r. obejmuje ustawowym obowiązkiem składania zeznań wszystkich podatników z wyjątkiem opłacających podatek obrotowy w formie ryczałtu odnośnie zeznań o obrocie.

W tym stanie rzeczy, zagadnienie tzw. zeznań dobrowolnych, o których mowa w nr 3 „Tygodnika" z dnia 19 stycznia 1946 r. (str. 19), straciło niemal całkowicie na aktualności.

A. Zeznania o obrocie.

Do składania zeznań o obrocie osiągniętym w ubiegłym roku podatkowym obowiązani są wszyscy podatnicy podatku obrotowego z wyjątkiem opłacających podatek obrotowy w formie ryczałtu.

B. Zeznania o dochodzie.

Do składania zeznań podatkowych o osiągniętym w ubiegłym roku podatkowym dochodzie (poniesionej stracie) są obowiązane następujące grupy podatników:

a) osoby fizyczne (także spadki nieobjęte), które w ubiegłym roku podatkowym miały obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych, ksiąg uproszczonych lub podatkowych;

b) osoby fizyczne (także spadki nieobjęte), niewymienione pod pkt. a), jeżeli w ubiegłym roku podatkowym osiągnęły dochód przekraczający kwotę wolną od opodatkowania. Przepis ten w zastosowaniu praktycznym w r. 1947 będzie obejmował dwie grupy podatników (osoby fizyczne i spadki nieobjęte):

1. tych, którzy (przy uwzględnieniu postanowień rozporządzenia z dn. 11 lipca 1946 r. w sprawie określenia przedsiębiorstw prowadzonych w większym rozmiarze, obowiązującego od dnia 1 września 1946 r.) nie byli obowiązani do prowadzenia ksiąg handlowych,

2. wszystkich pozostałych podatników z uwagi na to, iż rozporządzenie z dnia 1 grudnia 1946 r. operuje tu pojęciami ksiąg uproszczonych i podatkowych, nieznanych pod rządem ordynacji podatkowej a wprowadzonych dopiero 1. 1. 1947 r. rozporządzeniem ministra skarbu z dnia 31 10 1946 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych;

c) osoby prawne,

d) przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe niezależnie od tego, czy mają odrębną osobowość prawną oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego.

2. Powołanie ksiąg jako dowody

Stosownie do postanowień dekretu o postępowaniu podatkowym podatnicy prowadzący księgi handlowe lub księgi uproszczone obowiązani są w składanych zeznaniach podatkowych **zaznaczyć fakt prowadzenia** ksiąg oraz dołączyć zamknięcie roczne, a osoby prawne — nadto odpis protokółu walnego zgromadzenia (zgromadzenia wspólników), zatwierdzającego zamknięcie roczne oraz odpis aktu organu rewizyjnego.

Podatnicy prowadzący księgi podatkowe obowiązani są w składanych zeznaniach podatkowych **zaznaczyć fakt prowadzenia ksiąg** a ponadto do zeznań do wymiaru podatku obrotowego dołączyć te księgi.

W związku z tymi postanowieniami należy poruszyć zagadnienie znane pod rządem ordynacji podatkowej jako „gotowość przedstawienia ksiąg na poparcie złożonego zeznania podatkowego".

Analiza tego zagadnienia wymaga zwrócenia uwagi na okoliczność, że jeżeli dekret o postępowaniu podatkowym z jednej strony nakłada na podat-

W tym numerze:

W najbliższych numerach:

Nowy dekret o podatku dochodowym — Rozporządzenie wykonawcze do dekretu o pod. doch. — Wyjaśnienia do dekretu o post. pod. — Poradnik księgowego — Skrzynka odpowiedzi — Komunikaty.

Stałe działy:

Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.

nika obowiązek **„zaznaczenia** w składanych zeznaniach podatkowych **faktu prowadzenia ksiąg"** handlowych lub uproszczonych albo podatkowych, to z drugiej strony stwierdza, że podatnik, który w złożonym w terminie zeznaniu podatkowym nie **„powołał się"** na prowadzone księgi handlowe, uproszczone lub podatkowe albo nie dołączył ksiąg podatkowych lub załączników, o których wyżej mowa, liczyć się musi z pominięciem ksiąg przy wymiarze podatku.

Jeżeli zatem podatnik pragnie zaofiarować księgi jako dowód w postępowaniu podatkowym, to nie wystarczy samo zaznaczenie faktu prowadzenia odpowiednich ksiąg, lecz konieczne jest powołanie się na te księgi oraz dołączenie odnośnych załączników, (zamknięcia roczne, odpisy protokółów itd.) przy księgach handlowych lub uproszczonych albo ksiąg podatkowych.

Z konstrukcji postanowień art. 62 i 64 dekretu o postępowaniu podatkowym można wydedukować, iż zachowany został podział okoliczności na:

a) stwierdzenie przez podatnika iż prowadzi księgi,

b) powołanie tych ksiąg jako dowodu w postępowaniu podatkowym.

Różnica w nowym uregulowaniu w dekrecie o postępopowaniu podatkowym zachodzi w następującym kierunku:

Pod rządem dotychczasowych przepisów gotowość przedstawienia ksiąg na poparcie zeznania musiała być oświadczona w sposób pozytywny, brak zaś oświadczenia był równoznaczny z odmową. Również postawienie kreski we właściwych rubrykach zeznania było równoznaczne z odmową.

Ta ostatnia zaś oznaczała dla podatnika utratę przywileju wynikającego z obowiązku przyjęcia jego ksiąg za dowód w postępowaniu wymiarowym (jeżeli one nie zostały uznane za wadliwe lub nierzetelne) bezpośrednio po złożeniu takiego zeznania.

W obecnym stanie prawnym zaś, władza skarbowa ma obowiązek wezwać podatnika do usunięcia omawianych braków zeznania (brak powołania się na księgi lub brak załączników) w terminie tygodniowym. Dopiero w razie niezastosowania się do tego wezwania podatnik popada w zaoczność co do dowodu z ksiąg w postępowaniu podatkowym.

Mniemanie, jakoby użyte w postanowieniach art. 62 i 64 dekretu o postępowaniu podatkowym określenia: „zaznaczyć fakt prowadzenia ksiąg" oraz „powołanie się na prowadzone księgi" były w istocie swej jednoznaczne, wydaje mi się być nieuzasadnione choćby z następujących względów:

1. zaznaczanie faktu prowadzenia ksiąg znajduje swój odpowiednik w stwierdzeniu przez podatnika, iż uczynił on zadość wynikającemu z ustawy bezwzględnemu obowiązkowi prowadzenia ksiąg; niewykonanie tego obowiązku zagrożone jest sankcjami w formie środków przymuszających, znanych dekretowi o postępowaniu podatkowym lub kar znanych prawu karnemu skarbowemu;

2. powołanie się na prowadzone księgi lub złożenie załączników znajduje swój odpowiednik w formie zaofiarowania dowodu w postępowaniu podatkowym; w przypadku negatywnego ustosunkowania się podatnika do tego zagadnienia dekret przewiduje jako jedyną sankcję o znaczeniu materialnym (merytorycznym) „pominięcie" dowodu.

Na taki stan prawny pozostanie bez wpływu sytuacja, w której władzy skarbowej przysługiwać będzie prawo wymuszenia na podatniku złożenia załączników drogą tzw. kary porządkowej;

3. dekret o postępowaniu podatkowym przewiduje m. innymi, iż: a) w razie wątpliwości co do dokładności lub prawidłowości złożonego w terminie zeznania podatkowego władza podatkowa obowiązana jest wezwać podatnika do wyjaśnienia lub uzupełnienia zeznania, wyznaczając mu odpowiedni termin oraz wskazując konkretne okoliczności, dla których podaje w wątpliwość zeznania podatkowe.

Postępowania tego nie stosuje się do podatników, którzy w złożonym w terminie zeznaniu podatkowym **nie powołali się** na prowadzone księgi handlowe, księgi uproszczone albo podatkowe, bądź też nie dołączyli do zeznania wymaganych ksiąg podatkowych lub załączników i tego braku nie usunęli w wyznaczonym terminie.

b) Władza podatkowa może ustalić podstawę opodatkowana w drodze oszacowania w przypadku, gdy podatnik obowiązany do prowadzenia ksiąg (handlowych, uproszczonych lub podatkowych) **nie powołał** tych ksiąg u władzy podatkowej jako dowodu w postępowaniu podatkowym.

W praktyce mogą zachodzić przypadki, w których podatnik nie będzie pragnął powołania się na dowód z ksiąg, gdy stwierdzi w toku dokonywania zamknięcia rocznego, iż księgi jego prowadzone były tak wadliwie, iż zachodzi prawdopodobieństwo nieuznania ich przez władze podatkowe za prawidłowe nawet pod względem materialnym ze wszystkimi stąd wynikającymi konsekwencjami. W tym stanie rzeczy podatnik będzie zdążał raczej do tego, by władze podatkowe skorzystały z uprawnień ustalenia podstaw opodatkowania w oparciu o wyniki książkowe, uzupełnione danymi zebranymi w toku postępowania podatkowego. W ostatecznym zaś razie pogodzi się z oszacowaniem podstaw opodatkowania.

Odnośnie zagadnienia „powołania się" na prowadzone księgi uważam za możliwe przyjęcie wniosku wynikającego z logicznego powiązania postanowień art. 62 z postanowieniami art. 64 dekretu o postępowaniu podatkowym w tym kierunku, iż samo dołączenie do zeznania omawianych wyżej załączników (bez uprzedniego wezwania władzy podatkowej, o którym wspomniano), może stwarzać domniemanie, iż podatnik tym samym powołuje się na prowadzone księgi jako dowód w postępowaniu podatkowym.

W tym stanie rzeczy należało by potraktować odrębnie zagadnienie powszechnego obowiązku prowadzenia ksiąg przez wszystkich podatników podatku obrotowego wprowadzonego dekretem o postępowaniu podatkowym z intencją zapewnienia władzom podatkowym w jak największej mierze możliwie obszernego i jednolitego materiału wymiarowego.

Nie należy przy tym zapominać, iż sam dekret o postępowaniu podatkowym przewiduje sankcje w formie środków przymuszających jedynie w przypadku, gdy podatnik nie prowadzi ksiąg handlowych, ksiąg uproszczonych lub podatkowych, mimo że z mocy przepisu jest do tego zobowiązany, nie zaś w przypadku prowadzenia ksiąg nieprawidłowo.

3. Upadłość — składanie zeznań.

Jakkolwiek dekret o postępowaniu podatkowym nie zawiera co do tego wyraźnych postanowień, należy przyjąć, iż ogłoszenie upadłości nie zwalnia przedsiębiorcy od obowiązku złożenia zeznań. W szczególności moment otwarcia upadłości nie odbiera przedsiębiorstwu charakteru przedsiębiorstwa na zysk obliczonego, wobec tego postępowanie upadłościowe uważać należy za dalsze prowadzenie przedsiebiorstwa.

Przedsiębiorstwo (zarządca masy upadłościowej) powinno wypełniać w czasie postępowania upadłościowego tak samo jak i przed otwarciem upadłości obowiązki wynikające z nakazów postępowania podatkowego.

4. Terminy.

Wyszczególnione na wstępie grupy podatników mają obowiązek skadania zeznań podatkowych o osiągniętym w ubiegłym roku podatkowym dochodzie (poniesionej stracie) i obrocie właściwej miejscowo władzy podatkowej pierwszej instancji w terminie — o ile chodzi o osoby fizyczne, (także spadki nie objęte) — **do końca miesiąca lutego**, o ile chodzi o pozostałych podatników — **do końca miesiąca kwietnia roku bezpośrednio następującego.**

Jeżeli chodzi o grupę pierwszą (koniec lutego), to należy spodziewać się odroczenia terminu w przypadku, gdyby odnośne druki (formularze zeznań nie mogły być przed upływem terminu określonego udostępnione podatnikom.

Dyrektor izby skarbowej uprawniony jest do odraczania wyszczególnionych terminów z urzędu (w tym przypadku praktycznie według uznania dla wszystkich lub niektórych grup podatników) albo w ogólnym trybie postępowania podatkowego na uzasadnione podania podatników wniesione przed upływem terminów przewidzianych do składania zeznań.

Pozostaje otwartą kwestia ograniczeń w odraczaniu terminów przewidzianych w instrukcji podatkowej z dnia 31 grudnia 1934 r., kóra zezwala na odraczanie terminów wyznaczonych do składania zeznań nie później jak do dnia 1 maja — dla osób fizycznych i do 1 lipca — dla osób prawnych, a to wobec przelania omawianego uprawnienia z izb i urzędów skarbowych na dyrektora izby skarbowej.

W przypadkach zaniedbania terminów prawo darowania skutków tego zaniedbania przeniesiono na:

a) dyrektorów izb skarbowych, jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza jednego miesiąca,

b) naczelników urzędów skarbowych i urzędów rewizyjnych, jeżeli zaniedbanie terminu nie przekracza jednego tygodnia.

5. Ocena zeznań podatkowych.

Odnośnie oceny zeznań podatkowych pod względem formalnym i materialnym odsyłamy zainteresowanych Czytelników do uwag w Nr. 3 „Tygodnika" z roku 1946 na str. 20 i 21-szej, które w znacznej mierze zachowały swą aktualność w nowym stanie prawnym, stworzonym dekretem o postępowaniu podatkowym.

6. Zaoczność.

Obowiązujące w tej mierze przepisy postępowania podatkowego poddaliśmy częściowej analizie w rozdziale 2 opracowania.

Ponadto należy przypomnieć, iż zeznania podatkowe, złożone po terminie, mogą być pominięte przy ustalaniu podstawy opodatkowania. W tym przypadku władza podatkowa ustala podstawę opodatkowania na podstawie materiału, jakim rozporządza, a w szczególności może ją ustalić w drodze oszacowania.

Przy oszacowaniu władza podatkowa obowiązana jest brać pod uwagę wszystkie istotne okoliczności mające znaczenie dla ustalenia podstawy opodatkowania. Może przy tym stosować także normy szacunkowe. W tym przypadku podatnik nie ma nawet w toku postępowania odwoławczego możności zakwestionowania ustaleń dokonanych na podstawie norm szacunkowych.

Wspomniane zasady postępowania mogą mieć zastosowanie również w przypadku niezłożenia zeznania podatkowego, gdy obowiązek złożenia wynika z ustawy bądź z wezwania władzy podatkowej a nadto, gdy podatnik obowiązany do prowadzenia ksiąg (handlowych, uproszczonych lub podatkowych) nie powołał tych ksiąg u władzy podatkowej jako dowodu w postępowaniu podatkowym.

Należy podkreślić, iż zaoczność uprawnia władzę do jednostronnego, ale bynajmniej nie dowolnego ustalenia faktycznych podstaw opodatkowania; dalej, nawet prawidłowo zastosowany rygor zaoczności nie pozbawia podatnika prawa obrony przeciw obowiązkowi podatkowemu, tak jak w ogóle nie ogranicza prawa podnoszenia zarzutów natury prawnej.

Zygmunt Mielcarzewicz.

Zażalenia od decyzji na zaliczki podatkowe

Odnośnie uprawnień urzędów skarbowych (rewizyjnych) do rozstrzygania zażaleń podatników na decyzje w sprawach zaliczek miesięcznych na podatki obrotowy i dochodowy wyjaśniono, co następuje:

Przepis art. 148 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym przyznaje władzy podatkowej pierwszej instancji prawo do zmiany swej decyzji w granicach uprawnień udzielanych przez władzę podatkową naczelną w przypadku, gdy władza podatkowa pierwszej instancji (urząd skarbowy — rewizyjny) uzna, że odwołanie podatnika zasługuje w całości lub w części na uwzględnienie.

Przepisy art. 141 i art. 143 tegoż dekretu przyznają podatnikowi prawo wnoszenia do władzy podatkowej bezpośrednio wyższej instancji odwołania od decyzji głównej i zażalenia od decyzji incydentalnej, którą jest także decyzja w sprawie zaliczki na podatek.

Z intencji powołanych przepisów wynika logiczna interpretacja przepisu art. 148 dekretu o postępowaniu podatkowym w tym kierunku, że wynikające z postanowień tegoż artykułu uprawnienie władzy podatkowej pierwszej instancji do zmiany swej decyzji dotyczy nie tylko decyzji na wnoszone odwołania, lecz również i decyzji na wnoszone zażalenia.

Skoro zatem urzędy skarbowe są uprawnione do rozstrzygania odwołań od wymiaru podatków w granicach odpisów do 10.000,— zł, a urzędy rewizyjne — w granicach odpisów do 20.000,— zł — to tym samym są one również uprawnione do rozstrzygania w tym samym zakresie zażaleń na decyzje incydentalne w sprawach zaliczek miesięcznych na podatki obrotowy i dochodowy.

Równocześnie wyjaśniono, **że władze podatkowe są obowiązane, zgodnie z postanowieniami art. 144 dekretu o postępowaniu podatkowym, udzielać podatnikom informacji lub uzasadnienia podstaw opodatkowania i to zarówno w odniesieniu do wymiaru podatku jak i wymiaru lub domiaru zaliczek na podatek.**

Z intencji bowiem postanowień art. 143 dekretu o postępowaniu podatkowym wynika, że zażalenie na decyzję incydentalną w sprawie zaliczki na podatek musi być uważane za samodzielne na równi z odwołaniem od decyzji głównej, a zatem odnoszą się do niego również przepisy art. 144 dekretu o postępowaniu podatkowym, dotyczące odwołań od decyzji głównej.

Scalony podatek obrotowy od sprzedaży produktów naftowych

W jednym z najbliższych numerów Dziennika Ustaw ukaże się rozporządzenie ministra skarbu z dnia 20 stycznia 1947 r. wydane w porozumieniu z ministrem przemysłu o poborze scalonego podatku obrotowego od sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych).

Z uwagi na to, że wspomniane rozporządzenie ma moc obowiązującą **od dnia 1 stycznia 1947 r.**, Ministerstwo Skarbu — nie czekając na ukazanie się tego rozporządzenia w Dzienniku Ustaw — poleciło wstrzymać pobór zaliczek na podatek obrotowy na zasadach ogólnych, przypadający od obrotów osiąganych począwszy od dnia 1 stycznia 1947 r. przez zakłady, zjednoczenia i przedsiębiorstwa objęte Centralnym Zarządem Przemysłu Paliw Płynnych Ministerstwa Przemysłu ze sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych).

Wspomniane rozporządzenie ministra skarbu wprowadza pobór scalonego podatku obrotowego od sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych) zarówno nabytych (importowanych) jak i wytworzonych przez zakłady, zjednoczenia i przedsiębiorstwa objęte Centralnym Zarządem Przemysłu Paliw Płynnych Ministerstwa Przemysłu.

Do opłacania scalonego podatku obrotowego od sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych) obowiązana jest Centrala Produktów Naftowych.

Scalony podatek obrotowy wynosi 10% podstawy opodatkowania.

Podstawę opodatkowania stanowi obrót w rozumieniu art. 15 ust. 2 dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym, osiągnięty przez Centralę Produktów Naftowych ze sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych).

Scalony podatek obrotowy obejmuje wszystkie fazy obrotów produktami naftowymi (paliwami płynnymi), dokonanych przez zakłady, zjednoczenia i przedsiębiorstwa objęte Centralnym Zarządem Przemysłu Paliw Płynnych Ministerstwa Przemysłu niezależnie od tego, czy one mają odrębną osobowość prawną.

Nie pobiera się oddzielnie podatku obrotowego od tych obrotów produktami naftowymi (paliwami płynnymi), od których został pobrany scalony podatek obrotowy. Przepis ten nie uchybia obowiązkowi nabycia kart rejestracyjnych, określonemu w dekrecie z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym.

Centrala Produktów Naftowych wpłaca scalony podatek obrotowy do terytorialnie właściwego dla niej urzędu rewizyjnego w sposób i w terminach przewidzianych w dekrecie z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym oraz w dekrecie z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym.

Centrala Produktów Naftowych obowiązana jest do wpłacania zaliczek na podatek obrotowy, określonych w rozporządzeniu ministra skarbu z dnia 20 stycznia 1946 r. w sprawie obowiązku wpłacania zaliczek na podatek obrotowy za każdy miesiąc w terminie do dnia 30 następnego miesiąca z zastosowaniem stawki scalonego podatku, wyżej podanej.

Od obrotów osiągniętych przez zakłady, zjednoczenia i przedsiębiorstwa, objęte Centralnym Zarządem Przemysłu Paliw Płynnych Ministerstwa Przemysłu ze sprzedaży produktów naftowych (paliw płynnych) w czasie do dnia 31 grudnia 1946 r. z wyjątkiem obrotów osiągniętych ze sprzedaży benzyny motorowej, pobrany będzie podatek obrotowy na zasadach ogólnych.

Właściwy urząd rewizyjny uprawniony jest do kontroli prawidłowości obliczania oraz terminowego wpłacania scalonego podatku obrotowego.

Omawiane rozporządzenie ministra skarbu wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1-go stycznia 1947 r.

Jednocześnie z dniem 1 stycznia 1947 r. traci moc obowiązującą rozporządzenie ministra skarbu z dnia 23 października 1946 r. wydane w porozumieniu z ministrem przemysłu o poborze scalonego podatku obrotowego od sprzedaży **benzyny motorowej**; o tym ostatnim podatku informowaliśmy zainteresowanych Czytelników w Nr. 4 „Tygodnika" z dnia 25 stycznia 1947 r. — str. 31.

Przedsiębiorstwa podlegające upaństwowieniu — a podatek od wzbogacenia wojennego

W Monitorach Polskich ukazują się bieżąca zarządzenia ministra aprowizacji i handlu oraz zarządzenia ministra przemysłu i ministra komunikacji, w których ogłaszane są wykazy przedsiębiorstw przechodzących na własność Państwa **bez odszkodowania** na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, a nadto zarządzenia ministra aprowizacji i handul, ministra przemysłu, ministra poczt i telegrafów, ministra komunikacji oraz ministra żeglugi i handlu zagranicznego, w których ogłaszane są wykazy przedsiębiorstw przejmowanych na własność Państwa **za odszkodowaniem** na podstawie art. 3 tejże ustawy.

Odnośnie przedsiębiorstw podlegających podatkowi od wzbogacenia wojennego urzędy skarbowe (rewizyjne) będą postępowały jak następuje:

1. Co do przedsiębiorstw podlegających upaństwowieniu **bez odszkodowania** — wstrzymają się narazie z wymiarem podatku a następnie po uprawomocnieniu się decyzji o przejściu przedsiębiorstw na własność Państwa zaniechają całkowicie wymiaru.

W razie dokonania już wymiaru władze wymiarowe po uprawomocnieniu się decyzji o przejściu przedsiębiorstw na własność Państwa podatek umorzą na podstawie art. 35 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o zobowiązaniach podatkowych.

2. Co do przedsiębiorstw podlegających upaństwowieniu **za odszkodowaniem** — będą nadal kontynuowały wymiary podatku a po zaktualizowaniu się sprawy odszkodowań wymierzony podatek zgłoszą kompetentnym władzom powołanym dla ustalenia wysokości odszkodowań celem zabezpieczenia i zrealizowania należności Skarbu Państwa.

Tryb postępowania przedstawiony wyżej stosowany będzie odpowiednio do podlegających podatkowi od wzbogacenia przedsiębiorstw ogłaszanych w wykazach przez przewodniczących wojewódzkich komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw w wojewódzkich dziennikach urzędowych.

Poradnik księgowego

Jednolity plan kont

Jedną z zasadniczych działalności w kierunku naprawy współczesnego życia gospodarczego a zatem i każdego przedsiębiorstwa jest planowe zorganizowanie wszelkich działów z uwzględnieniem indywidualnej i ogólnej gospodarczości oraz rentowności. To też zagadnienie planowania jest przedmiotem szerokiej dyskusji, by na tej płaszczyźnie budować pozytywne wyniki dla ogólnego życia gospodarczego i społecznego.

Cel powyższy da się osiągnąć przy równoczesnym i równym potraktowaniu wszystkich działów przedsiębiorstwa, tj. w oparciu o racjonalne ich zorganizowanie przed terminem ich używotnienia. Niemniejsze znaczenie odgrywa w rozwiązaniu tych spraw rachunkowość przedsiębiorstwa, która uwidacznia nie tylko stan organizacyjny i majątkowy przedsiębiorstwa, lecz w równej mierze działalność z jednoczesnym ujawnieniem wyników.

Trudno byłoby przeto zadość uczynić tym wymaganiom bez zorganizowania całego aparatu rachunkowości w taki sposób, który by harmonizował z podstawowymi wytycznymi planowania. Jeżeli więc pragnie się usystematyzować rachunkowość przedsiębiorstwa, trudno byłoby opierać się wyłącznie na istniejących materiałach. Te raczej zachowujemy w granicach umożliwiających nam przebudowę dotychczasowej rachunkowości do potrzeb ogólnie wymaganych.

Jednolity plan kont, który osiągnął swe dodatnie wyniki w innych krajach Europy, znalazł na tym odcinku słuszną pozycję praktycznego stosowania w naszym kraju. Co prawda obowiązek jego przestrzegania w rachunkowości dotyczy obecnie wyłącznie przedsiębiorstw państwowych i pozostających pod zarządem państwowym, to jednak z drugiej strony w grupie przedsiębiorstw spółdzielczych i prywatnych mamy poważną ilość takich, które według polskiego jednolitego planu kont zorganizowały swój aparat rachunkowości.

Jednolity plan kont w zarysach ogólnych jest podobny do planów rosyjskich, amerykańskich czy niemieckich. W głębszej jednak strukturze ma charakter swoisty, dostosowany do potrzeb i struktury gospodarczej w Polsce.

Jednolity plan kont zatwierdzony przez przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów i ministra przemysłu stanowi ponadto punkt wyjścia przy opracowywaniu dalszych planów dostosowanych do poszczególnych branż handlowych przemysłowych itd.

Wprowadzony w życie, jednolity plan kont z całą pewnością zlikwiduje dotychczasowy chaos w rachunkowości, pozwoli wyprowadzić w sposób uproszczony i racjonalny statystyczne liczby, które dadzą nam pogląd na działalność poszczególnych branż z jednoczesną możliwością wzajemnego porównywania i ustalania przyczyn ewtl. niedostatecznej gospodarczości i rentowności.

Jednolity plan kont jest ułożony według systemu dziesiętnego, którego wynalazcą był amerykański bibliotekarz Melvil Devey. Główną zaletą systemu dziesiętnego jest zdolność przystosowania się do stawianych mu każdorazowo wymagań, czyli tzw. kurczliwość i rozciągliwość.

Jednolity plan kont

0 Konta majątku stałego, kapitałów własnych i sprawozdawcze	1 Konta finansowe	2 Konta pozaoperacyjne i rozliczeniowe	3 Konta materiałów i towarów	4 Konta kosztów	5 Konta rozliczenia kosztów	6 Konta rozliczenia kosztów	7 Konta rozliczenia kosztów	8 Konta wytworów i robót w toku	9 Konta sprzedaży i obrotów
00 Tereny i budowle	10 Gotówka	20 Nakłady i straty pozaoperacyjne i nadzwyczajne	30 Materiały do wytwarzania	40 Materiały zużyte do wytwarzania			70 Koszty produkcji	80 Wyroby gotowe i półgotowe	90 Sprzedaż wyrobów gotowych i półgotowych
01 Maszyny, urządzenia techniczne i środki transport.	11 Czeki i weksle obce	21 Dochody i zyski pozaoperacyjne i nadzwyczajne	31 „	41 Robocizna i świadczenia dla robotników			71 Koszty sprzedaży	81 „	91 „
02 Różne ruchomości i inwentarz żywy	12 Papiery wartościowe	22 Nakłady obiektów poza zakładowych	32 Materiały techniczne, ruchu i inne	42 Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych			72 Specjalne koszty sprzedaży	82 Roboty w toku	92 Obroty wewnętrzne
03 Inwestycje rozpoczęte	13 Odbiorcy	23 Dochody obiektów pozazakładowych	33 „	43 Energia obca			73 Inwestycje prze. prowadzone we własnym zakresie	83 Roboty odpłatne	93 Obrót z tytułu robót odpłatnych
04 wolna	14 Dostawcy	24 Nakłady finansowe	34 „	44 Materiały zużyte na cele ogólne wytwarzania, administracji zbytu			74 Produkcja na własne potrzeby	84 Odpadki	94 wolna
05 Wartości niematerialne i prawne	15 Akcepty	25 Dochody finansowe	35 Towary handlowe (obcej produkcji)	45 Podatki daniny i opłaty publiczne (prócz podatku docho. dochod. i obrotowego)			75 Koszty obiektów poza zakładowych	85 wolna	95 Sprzedaż towarów handlowych
06 Udziały w innych przedsiębiorstwach	16 Inne należności i zobowiązania krótkoterminowe	26 wolna	36 „	46 Różne koszty ogólne			76 Różnice kalkulacyjne	86 wolna	96 „
07 Umorzenie wartości majątku stałego	17 Należności i zobowiązania długoterminowe	27 Rozliczenia kosztów	37 „	47 Odpisy i koszty kalkulacyjne			77 Przestoje	87 wolna	97 „
08 Kapitał zakładowy i rezerwy kapitałów	18 Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	28 Różnice kalkulacyjne	38 wolna	48 wolna			78 wolna	88 wolna	98 Inne sprzedaże i wpływy
09 Bilanse	19 Sumy pozabilansowe	29 wolna	39 Materiały do opakowania	49 Koszty specjalne			79 wolna	89 wolna	99 Zmniejszenie obrotów brutto

W zastosowaniu do rachunkowości przy układzie planu kont oznaczono pewne grupy kont za pomocą liczb od „0" do „9", które nazywamy klasami. Każda z tych klas ulega dalszemu podziałowi na dalsze dziesięć części, tj. na grupy w oznaczeniu dwucyfrowym. Grupy natomiast da się w dalszym ciągu podzielić na podgrupy (trzy cyfrowe oznaczenia) itd. według potrzeb organizacyjnych.

Jest rzeczą zrozumiałą, że stopień dokładności w przeprowadzeniu podziału zależny jest przede wszystkim od indywidualnych potrzeb danego przedsiębiorstwa i z tej przyczyny niejednokrotnie wystarczy posługiwać się wyłącznie zasadniczymi grupami. System dziesiętny w zastosowaniu do planu kont księgi głównej daje tym samym nieograniczoną elastyczność, co jest jedną z głównych zalet w organizacji rachunkowości.

Jak wynika z przedstawionego jednolitego planu kont, oznaczone klasy od 0 do 9 dzielą się na klasy, które

a) mają charakter wyłącznie księgowy,

b) przeznaczone są dla celów kalkulacyjnych.

Do tych ostatnich zaliczamy klasę 5, 6 i 7. Analizując dalej pozostałe klasy stwierdzamy, że klasa zerowa przeznaczona jest dla stałych składników majątkowych, składników kapitałowych oraz w ostatniej części grup dla rachunków sprawozdawczych, tj. bilansu i rk. strat i zysków.

Pozostałe klasy, takie jak 1, 3 i 8 obejmują konta pozostałych składników majątkowych, lecz o charakterze obrotowym, a więc konta finansowe, surowców i gotowych wyrobów lub półwyrobów.

Klasa 2, 4 i 9 natomiast jest zbiornikiem kont wynikowych, z których szczególnie ważne rozgraniczenie znajdujemy w klasie 4, tj. kosztów prowadzenia przedsiębiorstwa.

Dla celów kalkulacyjnych, tj. w tych przedsiębiorstwach, w których zamierzamy dojść do wyników kalkulacyjnych na podstawie rachunkowości, przeznaczono klasy 5, 6 i 7 tzw. konta rozliczeń kosztów.

Tego rodzaju systematyzowanie wszystkich kont nadaje im charakter jednokierunkowy z punktu widzenia księgowości, a więc przy zamknięciu kolejnych kont żadne konto nie przyjmuje miana konta mieszanego (zapasowo-wynikowego). By od tej zasady nie odbiegać, należy przed przystąpieniem do zamknięcia dokonać przeksięgowania tak, aby wszystkie konta były czysto zapasowe lub czysto wynikowe zgodnie z wyżej przedstawionym rozgraniczeniem.

Omawiany plan kont oczywiście dotyczyć może wyłącznie tych przedsiębiorstw, które prowadzą księgi handlowe. W praktyce posługujemy się obecnie dwoma metodami księgowości, — przebitkową i tabelaryczną, zwaną amerykańską. Prowadzenie zapisów księgowych w pierwszej metodzie zgodnie z jednolitym planem kont nie nastręcza żadnej trudności ze względu na nieograniczoną swobodę tworzenia kont. W metodzie amerykańskiej co prawda istnieją pewne zasadnicze trudności, które przy przeprowadzeniu umiejętnej analizy organizacji można pokonać. Do tego tematu powrócimy w terminie późniejszym.

Prowadzona księgowość według jednolitego planu kont ma tę dodatnią stronę, że pozwala w sposób jasny i zupełny stworzyć taką rachunkowość, która obejmuje prace koncentrujące się w czterech podstawowych działach a mianowicie:

1. w księgowości,
2. w kalkulacji,
3. w statystyce i
4. w planowaniu.

Działy te mają co prawda swoisty, kierunkowy tok postępowania, lecz w oparciu o cyfry obrazujące działalność przedsiębiorstwa są w poważnym stopniu ze sobą związane i do pewnego stopnia uzupełniające się.

Przytoczony wzór jednolitego planu kont (patrz str. 63) ma charakter ogólny i dlatego dla pewnych typów przedsiębiorstw oczekiwać należy pewnych dalszych oznaczeń w liczbach trzy, cztero lub pięciocyfrowych według branż. Układ i podział ogólny samego planu, tj. jeżeli chodzi o klasy i grupy nie może ulec żadnej zmianie, by zachować jednolitość, która jest podstawą rozprowadzenia kont. Np.: Towarzystwo Papiernicze w Łodzi (Wólczańska 234a) opracowało plan kont dla przemysłu włókienniczego, który jest rozszerzeniem zatwierdzonego ogólnego planu kont według indywidualnych potrzeb danej gałęzi przemysłu.

Kończąc uwagi wstępne na temat jednolitego planu kont nadmieniamy, że w chwili obecnej nie ciąży obowiązek jego prowadzenia na przedsiębiorstwach prywatnych(ma to dopiero nastąpić), to jednak z przyczyn ogólnego znaczenia jego stosowania, zalecamy go wprowadzać. W następnych numerach Tygodnika omówimy poszczególne klasy szczegółowo, by zainteresowanym Czytelnikom podać materiał informacyjny przed terminem wprowadzającym konieczność prowadzenia zapisków księgowych zgodnie z jednolitym planem kont.

mgr M. Nowicki.

Skrzynka odpowiedzi księgowego

Czytelnik z Mokotowskiej — Warszawa — Wyjaśnień na temat księgowości komisowej trudno nam udzielić w skrzynce odpowiedzi. Poświęcimy tej sprawie specjalny artykuł na łamach naszego pisma.

S. J. — Bielsko. — Związek Księgowych w Polsce istnieje. Centrala znajduje się w Warszawie. Oddział w Poznaniu znajduje się przy ul. Długiej 18 m. 5. Na temat księgowości kalkulacyjnej w przedsiębiorstwie przemysłowym napisał pracę dr Witkowski. Przypuszczalnie wyjdzie ona jeszcze w pierwszym półroczu br. nakładem Księgarni Wł. Wilaka w Poznaniu, ul. Kantaka

Nowa Skala podatku dochodowego

Podajemy do wiadomości zainteresowanych Czytelników obowiązującą od dnia 1 stycznia 1947 r. nową skalę podatku dochodowego.

Szczegóły, dotyczące noweli dekretu o podatku dochodowym, podamy w następnych numerach „Tygodnika".

Stopień dochodu	Kwota dochodu w złotych ponad	do	Stopa pod. %
1	72.000	80.000	2
2	80.000	90.000	2,5
3	90.000	100.000	3
4	100.000	110.000	3,5
5	110.000	120.000	4
6	120.000	130.000	4,5
7	130.000	140.000	5
8	140.000	150.000	6
9	150.000	170.000	7
10	170.000	190.000	8
11	190.000	210.000	9
12	210.000	230.000	10
13	230.000	250.000	11
14	250.000	300.000	13
15	300.000	350.000	15
16	350.000	400.000	17
17	400.000	450.000	19
18	450.000	500.000	21
19	500.000	600.000	23
20	600.000	700.000	25
21	700.000	800.000	27
22	800.000	900.000	29
23	900.000	1.000.000	31
24	1.000.000	1.200.000	33
25	1.200.000	1.400.000	35
26	1.400.000	1.600.000	37
27	1.600.000	1.800.000	39
28	1.800.000	2.400.000	41
29	2.400.000	3.000.000	43
30	3.000.000	3.600.000	45
31	3.600.000	4.200.000	47
32	4.200.000	—	50

Ustalanie wyjściowej wartości urządzeń fabrycznych dla celów amortyzacyjnych

W bardzo wielu przedsiębiorstwach amortyzacja urządzeń fabrycznych była i jest jeszcze prowadzona globalnie, a w kalkulacji kosztów własnych częstokroć w ogóle nieuwzględniana.

Chcąc zatem w myśl poprzednio ustalonych zasad zaprowadzić racjonalne obliczanie odpisów amortyzacyjnych w kalkulacji kosztów własnych należy przede wszystkim ustalić na początku danego roku operacyjnego wartość każdego poszczególnego urządzenia.

Wartość ta musi być określona przede wszystkim na podstawie ceny kupna albo wytworzenia, dlatego muszą być odszukane odnośne dane z księgowości i ustalona data zakupu.

W wypadku braku bądź niemożliwości określenia tej daty i ceny wartość danego urządzenia w danym momencie musi być ustalona komisyjnie przez fachowe czynniki techniczne. Pozostają jeszcze inne drogi dla ustalenia daty nabycia, jak konta dostawców lub stare inwentarze fabryczne itp. źródła.

Dla ustalenia ostatecznej wartości danego urządzenia zasadniczo należy doliczyć koszty transportu, cła, ubezpieczenia, prowizji handlowych, montażu na miejscu itp. W ten sposób powstaje wartość danego urządzenia obliczona na miejscu jego zainstalowania. Niewątpliwie należy od tej ceny odliczyć wszelkie udzielone przez dostawców rabaty i skonta.

W ten sposób otrzymuje się cenę ustaloną w dniu zainstalowania. Jeśli ta data odbiega w czasie od momentu zaprowadzenia kalkulacji, to określić musimy wartość tego urządzenia w danej chwili w drodze odjęcia za czas ubiegły stawek amortyzacyjnych według przyjętej jednej z metod i wyjść w ten sposób na wartość bieżącą.

Tutaj powstają trudności wynikające ze znacznej różnicy wartości pieniądza. Istnieją urządzenia zainstalowane w okresie sprzed pierwszej wojny światowej, istnieją urządzenia z okresu markowego, istnieją urządzenia z okresu złotowego sprzed spadku wartości złotego i wreszcie istnieją nowe urządzenia w obecnej walucie złotowej, posiadającej inną siłę nabywczą niż przed ostatnią wojną.

Ponieważ dla celów kalkulacyjnych istotną wartością danego urządzenia jest jego stan techniczny, przeto przy zaprowadzaniu systemu kalkulacji odpisów amortyzacyjnych musi być przyjęty jeden wspólny miernik wartości pieniężnej (jak obecnie przyjęto za punkt wyjścowy ceny 1937 r). z uwzględnieniem stopnia zużycia danego urządzenia.

Tu należy wspomnieć jeszcze, że w wielu wypadkach przedsiębiorstwa, które przeprowadzały u siebie sanacje względnie fuzjonowały się z innymi itp., dokonywały szacunku swoich urządzeń pod swoistym punktem widzenia nie odpowiadającym istotnym wartościom gospodarczym i technicznym albo amortyzowały szereg urządzeń jednorazowo w myśl przedwojennej ustawy mającej na celu wzmożenie ruchu inwestycyjnego. W kalkulacji kosztów te momenty nie mogą być brane pod uwagę, a amortyzację urządzeń należy zawsze prowadzić w myśl zasadniczego celu, tj. odtwarzania w pieniądzach istotnego zużywania się.

W dalszym ciągu w myśl przyjętej zasady wszelkie poważniejsze remonty dolicza się do wartości danego urządzenia i amortyzuje łącznie. Ponieważ nikt nie jest w stanie ustalić, na jak długo taki remont wystarcza, należy stosować zasadę amortyzowania tych kosztów w okresie czasu przewidzianym na zamortyzowanie całkowicie danego urządzenia.

Zachodzą często wypadki, że jakieś urządzenie unowocześnia się, powstają z tego tytułu koszty, które podnoszą wartość i muszą być zawsze umarzane w ciągu następnych lat. O ile przy ustalaniu wartości urządzenia w chwili wprowadzenia kalkulacji zaszły w poprzednich latach remonty i przeróbki, które podniosły w ten sposób tę wartość, to należy obydwa rodzaje dodatkowych kosztów traktować odmiennie. Koszty remontu należy rozłożyć na cały okres czasu od chwili nabycia (gdyż takie remonty mogą być z góry przewidziane a więc i kalkulowane), koszty zaś unowocześnienia liczyć należy od chwili jego przeprowadzenia.

Największe trudności mamy do pokonania, jeśli brak wszelkich danych tak co do ceny kupna jak i daty nabycia. Dążąc wówczas przy ustalaniu wartości do popełniania jak najmniejszych błędów, należy przede wszystkim zawsze określać szacunkową cenę nowej maszyny w przypuszczalnym okresie jej budowy, a następnie mieć do dyspozycji jakąś inną, znaną wartość porównawczą.

Technika takiego szacunku na ogół wygląda następująco:

Ustalono, że dane urządzenie według stopnia zużycia oraz konstrukcji przypuszczalnie przepracowało 10 lat, a więc rok nabycia określono na 1936. Za tego rodzaju urządzenie w danej chwili w danym stanie zużycia według cen rynkowych można zapłacić np. 20 000 zł. Chcąc sprzedać to urządzenie uzyska się cenę sprzedażną, dajmy na to, 16.000 zł, a zatem szacunkową wartość w chwili obecnej można przyjąć na 18.000 zł. Przypuśćmy, że tego rodzaju urządzenie winno być amortyzowane w ciągu lat 20, a zatem początkowa wartość w 1936 r. wypada na zł 36.000. Na zasadzie porównania z innymi, podobnymi urządzeniami, dla których w okresie roku 1936 posiadamy dokładne dane, okazuje się, że wartość szacunkowa wypadła stosunkowo zbyt duża, albo zbyt mała. Wówczas przeprowadzamy korektę, np.: na sumę zł 32.000. Przyjmując ten sam okres zużycia i obliczając stawkę amortyzacyjną stałą 5% otrzymujemy ostateczną wartość na początek 1946 r. zł 16 000.

inż. Jerzy Witowski.

Handel zagraniczny

CZECHOSŁOWACJA.

Wszelkie zagadnienia związane z handlem zagranicznym C. S. R. podlegają Ministerstwu Handlu Zagranicznego, które jest uprawnione do kierowania i kontrolowania przywozu, wywozu i przewozu towaru wszelkiego gatunku. W szczególności Ministerstwo Handlu Zagr. może wywierać decydujący wpływ na zakup towarów za granicą oraz na dyspozycję i magazynowanie towarów przeznaczonych na eksport, przeprowadzać kontrolę jakości, cen i gatunku towarów przywożonych i wywożonych, wyznaczać firmy, które będą się zajmowały importem, eksportem, względnie tranzytem towarów, a które przy wykonywaniu tych czynności podlegają jego kontroli i nadzorowi.

Jeżeli chodzi o przywóz towarów, to stosownie do rozporządzenia ministra handlu zagranicznego o kontroli importu towarów importer obowiązany jest jeszcze przed zawarciem transakcji postarać się o zezwolenie na przywóz. Do podania o zezwolenie na przywóz załączyć trzeba rachunek pro forma oraz dane, z których wynikałaby cena towaru, termin dostawy i warunki płatności. Zezwolenie płatnicze wystawione przez Urząd Dewizowy Narodowego Banku Czesk. przy Min. Handlu Zagranicznego jest częścią licencji importowej, tak że importer otrzymuje do rąk wszystkie dokumenty potrzebne do przewozu towarów z zagranicy. Jeżeli chodzi o eksport, to eksporter musi przed zawarciem transakcji uzyskać licencję eksportową. W tym celu musi przedłożyć rachunek pro forma oraz podać gatunek, ilość i jakość, cenę towaru oraz warunki dostawy, o ile to nie wynika z rachunku pro forma.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego" Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—
Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P." Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31 Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR" Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 — Tel. 503-6t — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40 Konto P. K. O. — V-4085 Cena numeru 15,— zł, prenumerata kwartalnie 150,— zł

Odbito czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzelowa 2a K 25101